

DISCURS D'INAUGURACIÓ DEL CURS UPC 2019-2020

Auditori de l'edifici Vèrtex, Campus Nord, Barcelona, 4 d'octubre de 2019
Rector Francesc Torres

- **Sr. Francesc Xavier Grau**, secretari d'Universitats i Recerca
- **Sr. Ramon Carbonell**, president del Consell Social de la UPC
- **Rectors i presidents dels consells socials de les universitats**
- **Alts càrrecs de la Secretaria d'Universitats i Recerca**
- **Responsables acadèmics i municipals i representants institucionals**
- **Amics i amigues**

Primer de tot vull agrair a la doctora Ulrike Felt l'oportunitat que ens ha donat de reflexionar sobre el concepte d'innovació i recerca responsable. Hem de ser plenament conscients de l'impacte que el resultat del nostre treball, de la recerca i de la innovació té sobre les persones i el seu entorn, i hem d'actuar en conseqüència. El fet de tenir avui la doctora Felt ens ajuda a posar el rumb cap al que ha de ser la universitat del futur. Amb la seva presència posem de manifest el clar compromís de la Universitat Politècnica de Catalunya perquè els nostres ensenyaments incorporin, de manera transversal i generalitzada, el component ètic i els valors que han de fer créixer la nostra societat del benestar, una societat plural, acollidora i oberta al món. Com a universitat pública, tenim la missió de treballar perquè els nostres estudiants esdevinguin professionals ben qualificats, però també ciutadans compromesos, sensibles als reptes que ha d'afrontar la nostra societat. Certament, només hi pot haver un avenç social efectiu, una millora de la societat del benestar, si l'avenç tecnològic i l'avenç humanístic progressen de manera solidària. Per aquest motiu, celebrem molt les iniciatives dels nostres estudiants, com ara la Declaració, pionera, de l'estat d'emergència climàtica de la UPC, i la resta d'actuacions, per fer-nos conscients que cal vetllar millor per la salut de la Terra.

Thank you, Professor Felt, for letting us have the pleasure of listening to your lecture and your wise advice.

Avui inaugurem un nou curs acadèmic i fem balanç del passat. El vídeo que heu pogut veure ens ha mostrat les xifres més significatives de la nostra universitat. El vídeo ha estat complementat per la nostra secretària general, Margarida Espona, que ens ha fet un resum dels fets més significatius que recull la memòria del curs 2018-2019, que ara cloem. Però és molt important posar rostres darrere aquest fets i xifres. No hem d'oblidar que la gran força de la UPC rau en el talent de la seva gent, de tota.

Hem tancat el curs amb estabilitat acadèmica, sense incidències destacables, malgrat les circumstàncies. Les xifres i els resultats que heu vist poden qualificar-se d'extraordinaris si atenem el context en el qual s'han obtingut. Més endavant m'hi referiré amb més detall, però aquí cal fer palès que aquests resultats ens permeten formar part, amb molta dignitat, del club capdavanter de les universitats tecnològiques europees. És molt meritori que això s'hagi aconseguit amb una fracció dels pressupostos de què gaudeixen la majoria de les institucions internacionals equivalents. Així que, en primer lloc, voldria traslladar el nostre agraïment a tots els que heu fet possible la realitat del que és avui la UPC. Malgrat aquests temps difícils que ens toca viure, em sento molt satisfet de veure el gran dinamisme que mostren tots i cada un dels nostres campus. Aquest compromís de la comunitat ens referma en la convicció que hi ha esperança. Ens esperona com a Consell de Direcció per a seguir treballant per un futur millor.

En el meu nom i en el del meu equip, avui molt especialment, ens reiterem en el nostre sincer agraïment a tota la comunitat UPC, especialment a totes les persones que heu rebut premis i reconeixements, un agraïment que en aquest acte us hem fet explícit, per haver portat el nom de la UPC amb orgull per tot el món, per haver contribuït de manera significativa a enfortir el prestigi, la reputació, de la nostra universitat. Vull aprofitar per fer una menció especial als estudiants. Ja coneixeu el nostre lema principal, lema que els que aquí tenim responsabilitats sempre tenim molt present: "sense estudiants no hi ha universitat". Sou la nostra principal raó de ser. Així que toca felicitar els estudiants i associacions que heu gaudit d'algun reconeixement, premi o menció gràcies als vostres treballs de fi de grau, màster o doctorat, i en congressos, concursos, reptes, hackatons, *challenges*, fires i altres esdeveniments. I no oblidem els nostres alumni: sou la punta de llança de les nostres xarxes d'excel·lència, els fonaments del talent que construeix el futur del país. Avui hem incorporat a aquest acte els reconeixements al nostre teixit associatiu, el qual tenim el ferm propòsit d'enfortir com a espai de creixement social, personal i professional. Aprofito per a convidar-vos a la segona edició de la Fira d'Associacions, la propera primavera, on fem reconeixements explícits a les activitats més dinàmiques del nostre estudiantat, un punt de trobada informal i distès per a compartir experiències.

L'esforç excepcional que està fent la nostra comunitat no ens ha de fer perdre de vista que, en bona part, estem davant d'un miratge. No cal que ara faci una àmplia llista de reivindicacions i demandes a la consellera i al secretari d'Universitats i Recerca, que avui ens acompanyen. A grans trets serien les demandes que els rectors reivindicuem per al conjunt del sistema universitària català. Sé que n'estan perfectament assabentats i que bonament fan tot allò que està a les seves mans. Però avui

toca deixar constància que aquest estat d'excepció, aquest esforç extraordinari que fa la comunitat UPC, no es pot mantenir indefinidament. Necessitem un decidit suport econòmic i programàtic de l'Administració per a revertir aquesta dinàmica perversa que dura ja una dècada. Fem prioritària una reivindicació recurrent de l'estudiantat: cal una millora de l'equitat en la formació universitària, cal evitar que l'accés al coneixement estigui condicionat per raons econòmiques. Les dinàmiques de la universitat són de llarg recorregut i sense abordar de manera decidida el relleu generacional i la inversió en infraestructures i equipaments, sense desplegar un nou marc normatiu més flexible, amb l'obligatòria rendició de comptes, la decadència serà inexorable. Els avenços, el progrés que ha fet la UPC i el sistema públic universitari català en general durant les últimes dècades ha estat prodigiós, però estem arribant al límit. Si no s'actua amb decisió podem tornar a la casella de sortida, podem retrocedir trenta anys de cop. Per això, us demano una acció de Govern decidida, us demano que siguem positius, que treballem junts per buscar solucions imaginatives, per buscar el suport i col·laboració de tots els actors polítics i socials. Compteu amb la nostra lleialtat institucional, compteu amb el nostre suport i complicitat.

Som ben conscients que per abordar aquestes qüestions és cabdal disposar d'una normalitat política que el context actual i els diferents processos judicials no ajuden en cap cas a assolir. Avui, en l'obertura d'un nou curs, reiterem la nostra crida a la societat, a les forces polítiques, als governants, perquè busquin la via del diàleg per trobar solucions que donin resposta a les diferents necessitats i sensibilitats dels ciutadans. Esforcem-nos tots plegats per trobar el camí per avançar junts. En aquest context, el nostre compromís ha comportat i seguirà comportant incloure la veu de les diferents sensibilitats de la comunitat universitària, sempre expressada de manera pacífica i respectuosa amb els drets i les llibertats individuals i col·lectius.

Aquest proper novembre arribem a l'equador del nostre mandat com a equip al capdavant de la UPC i crec que és el moment adient per començar a fer un cert balanç. Per poder avançar de manera efectiva és necessària una certa tranquil·litat. En aquest sentit podem dir que hem endegat el nou curs sense cap incidència destacada. A més a més, cal subratllar que en la matrícula de grau del juliol ja es varen cobrir el 92 % de les places ofertes. En aquesta xifra tenim un increment sostingut del 5 % des del 2017. La preinscripció del juliol ens ha donat també un increment generalitzat de la nota de tall de les titulacions i un significatiu increment de gairebé el 7 % en la primera assignació de matrícula. També estem satisfets d'haver augmentat un 5 % el nombre de dones matriculades a la UPC, un repte, el d'atraure més talent femení, amb el qual es treballa des de fa anys. El que es desprèn d'aquestes dades és que la gran majoria dels estudiants que han escollit la nostra universitat

ho han fet per vocació, són estudiants que cursen allò que han triat en primera instància, estudiants que estan prou preparats per progressar en els estudis. Posarem tot el que està a les nostres mans per a contribuir al seu èxit acadèmic.

En el Claustre del mes de maig de 2018, després d'un procés molt participatiu, vàrem presentar el Pla actuacions UPC 2018-2021. Malgrat les fortes restriccions econòmiques que ens han obligat a fer una política acadèmica realment de mínims, puc dir que hem pogut avançar en els set compromisos establerts, traduïts en dotze reptes i els objectius estratègics corresponents. Aquí vull felicitar tothom i agrair-los la feina: a l'equip rectoral, l'equip de Gerència i molt especialment tots els membres de la comunitat. Primer per participar i ser clau en la concepció del Pla, però també, d'una manera especial, per empènyer-ne el desenvolupament des dels primers passos. Si podem avançar és gràcies a la implicació i empena de tota la comunitat. La UPC és un projecte comú, obert a la societat, on la suma de les contribucions individuals de tothom dona un resultat molt més gran que el de cada una de les parts.

El Consell de Direcció empeny perquè les actuacions que portem a terme s'emmarquin dins de tres idees clau de la nostra política:

- La centralitat de l'estudiant, com a element fonamental de la presa de decisions.
- L'impuls a la concepció federal, origen de la nostra universitat.
- La recerca, la innovació i la transferència de tecnologia com a tret diferencial de la proposta acadèmica de la UPC.

En aquests gairebé dos anys del nostre mandat ens hem regit per la màxima que diu que "en temps convulsos cal ser prudents". "Agosarats en el objectius, prudents en les actuacions" és com ho hem entès. Així, ens hem centrat a garantir la continuïtat i els estàndards de qualitat de l'activitat acadèmica, sense comprometre l'estabilitat econòmica. Hem endegat projectes compartits, amb els quals hem volgut guanyar-nos la confiança, la complicitat i la implicació dels membres de dins i fora de la nostra comunitat. Hem estès llaços, tant amb les administracions properes, local i autonòmica, com amb l'entorn industrial i empresarial. La competència acadèmica de la UPC en el nostre àmbit és indiscutible, però per tal d'avançar de manera eficient és clau anar acompanyat, buscar aliats, enfortir la reputació i generar confiança dins i fora de la institució.

En un context de fortes restriccions pressupostàries ens ha calgut ser imaginatius, buscar la quadratura del cercle, per posar en marxa iniciatives que esperem que permetin fer més eficient la

nostra activitat, que ens permetin complir millor la nostra missió com a universitat pública. Un bon exemple, entre altres, és la recent finalització del PETIC (Pla estratègic de les TIC), en el qual ha participat tota la comunitat, organitzada per àmbits. El desenvolupament progressiu d'aquest pla ens ha de permetre facilitar i racionalitzar la nostra activitat, i avançar cap a economies d'escala en els procediments comuns. Amb més recursos anirem més ràpids, sempre amb l'esperit d'avançar en la direcció correcta. Alhora, caldrà preservar les particularitats de cada unitat en aquells aspectes que en reforcin les polítiques singulars i diferenciadores. En el mateix sentit hem avançat amb l'aprovació d'un nou model d'encàrrec docent que estableix criteris objectius i consensuats per dimensionar els nostres centres. També esperem que cada centre surti reforçat pel nou model d'equips directius i que tot això els permeti avançar en la seva identitat, en el seu projecte propi. Malgrat la contenció pressupostària, hem aconseguit portar a terme una mínima política de promoció i estabilització del nostre personal docent i d'administració i serveis, en espera que una millora en el context pressupostari ens permeti abordar un cada vegada més imprescindible pla de relleu generacional.

La creació del Vicerectorat de Responsabilitat Social i Igualtat i la reorganització del nostre Institut de Ciències de l'Educació (ICE) ens està permetent donar impuls, ara d'una manera més coordinada, a nombroses iniciatives de la nostra comunitat. Ens ha permès refermar el nostre compromís com a universitat pública d'avançar en aspectes com són la innovació docent, la cooperació, la sostenibilitat, la inclusió i les polítiques de gènere. En aquest darrer aspecte, l'aprovació de l'exempció docent temporal per a combatre el sostre de vidre ha estat una mesura, encara insuficient però en la bona direcció, en política de gènere. Aquí també cal esmentar la forta implicació de la comunitat en les polítiques de promoció dels nostres estudis, especialment pel que fa a les iniciatives per promoure vocacions femenines, com ara el programa Aquí STEAM, que treballa per primera vegada amb les escoles de primària i els primers cursos de secundària, o el programa Enllaça, que desenvolupa un sistema de voluntariat per assegurar-nos una presència més gran en els centres educatius. La nostra voluntat de ser més presents a la societat ha resultat en un impacte més gran de la nostra activitat i a endegar programes com UPCArts (mitjançant el qual volem arribar a ser una comunitat cultural referent), el premi UPC-UOC Gabriel Ferraté (aquest any adreçat a treballar de manera conjunta entre tecnologia i humanitats el problema de la solitud emocional) o el cicle anual del Palau Macaya "Dona i tecnologia: un tàndem de futur". Els acords amb la PIMEC o les jornades UPC de ciutats universitàries, entre altres, mostren la nostra vocació de buscar la complicitat amb el territori, les administracions locals i el seu entorn productiu per tal de promoure oportunitats de futur per als nostres titulats, per al nostre jovent.

Per anar acabant, cal parlar de futur. Tenim sentiments confrontats, una sensació agredolça. Si bé el context econòmic i polític ens indueix a un cert desencís i ens empeny a una mena de compàs d'espera, la nostra part racional ens mostra que tenim prou motius per ser optimistes, no només pels bons resultats que hem vist abans. És meritori que el 93 % dels titulats treballi al cap d'un any, el 65 % amb contracte indefinit al cap de tres anys, majoritàriament en tasques relacionades amb la seva formació i amb sous situats a la franja més alta del conjunt del sistema universitari. Som una universitat desplegada al territori amb més de 6.000 titulats anuals de grau, màster i doctorat. Aquesta presència al territori, aquesta capillaritat, ens converteix en una institució transformadora de primer ordre a Catalunya. Cal esmentar que la UPC representa el 69 % de l'oferta pública en els estudis de grau d'enginyeria i arquitectura. Com a universitat tecnològica de referència, tenim els elements i la clara vocació de convertir Barcelona i la seva àrea metropolitana en la capital de la innovació. Si volem per a Catalunya una societat basada en l'economia del coneixement, la UPC té els elements i la vocació per ser-ne l'agent clau.

Quan el més fort de la crisi ens va colpejar en forma de dràstiques retallades en el finançament, la UPC va mirar cap a Europa. Avui, ens hem convertit en la primera universitat (la quarta institució de l'Estat) en captació de fons competitiu europeus dins del programa H2020, acumulats en el període 2016-2019. Hem tingut projectes de gran impacte i transcendència, com ha estat, entre altres, la selecció, el desembre passat, de Barcelona com a capital europea de la mobilitat urbana (KIC EIT UrbanMobility). Aquí també caldria esmentar els bons resultats en el programa H2020 de les entitats vinculades de recerca (l'anomenada *corona UPC*), com per exemple la selecció per part de la iniciativa EuroHPC del Barcelona Supercomputing Center (BSC) per allotjar un dels superordinadors més grans d'Europa. En conjunt, aquests resultats situen Barcelona com a *hub* de primer ordre en el context mundial de la innovació tecnològica.

L'èxit europeu de la UPC s'ha fonamentat en tres punts que cal seguir reforçant, ara més que mai. En primer lloc, el coneixement acumulat pel nostre personal, coneixement extensiu, capdavanter, teòric i pràctic. En segon lloc, la llarga tradició de la UPC de participar en xarxes nacionals i internacionals, formals o informals, que han mantingut la reputació de les nostres capacitats i que ens converteixen en socis competents, fiables i desitjables per configurar consorcis guanyadors. Un bon exemple n'és el projecte UNITE, dins de l'aposta estratègica de la Comissió Europea de crear aliances universitàries de referència. UNITE és l'únic dels disset consorcis guanyadors a Europa dedicat a l'enginyeria, la tecnologia i la innovació. Finalment, el tercer puntal d'aquest èxit és

l'existència d'una estructura de suport professional i experimentada en la preparació, el seguiment i la justificació dels projectes.

Ara bé, no tot pot ser autocomplaença, també ens cal l'autocrítica. Tenim reptes que cal afrontar i hem de seguir avançant en una millora de l'eficiència en tot el que fem. Com a prioritats, ens cal donar un impuls decidit tant a les estructures de suport a la recerca i la innovació com als nostres programes de doctorat. Tots dos són elements clau per a seguir sent competitius en recerca i innovació, el tret diferencial de l'oferta acadèmica de la nostra universitat. També tenim en els nostres plans poder tirar endavant alguns dels nostres projectes estratègics de millora de les infraestructures. Però ho torno a repetir, per tenir èxit ens cal una actuació decidida del Govern per fer front a l'envelliment de les plantilles, les infraestructures i els equipaments.

Finalment, la tardor de 2020 iniciem el curs acadèmic del cinquantè aniversari de la creació de la UPC, que tindrà el seu acte central el març de 2021. Aquest esdeveniment ens ha de servir per reivindicar el paper que ha tingut la UPC en el desenvolupament social i econòmic de Catalunya, però sobretot per repensar el camí que volem seguir durant la propera dècada. Dedicarem la tardor de 2020 a posar de manifest la dimensió internacional de la UPC durant aquests cinquanta anys d'activitat, amb actes concrets al voltant de les connexions internacionals: xarxes, mobilitat, doctorat, recerca i programes europeus. Des d'ara ja us convido a participar en aquesta iniciativa.

En aquests temps difícils que ens toca viure, de canvis socials, polítics i tecnològics vertiginosos, és difícil trobar el camí. Jo us he de confessar que només tinc una certa intuïció de cap on cal anar. El que sí que sé és que estirats al sofà de casa esperant que ens arribi la inspiració no arribarem enlloc. El camí es fa caminant. Caminant surten oportunitats i es troben bons companys de viatge. La UPC és dinamisme, és moviment.

L'enginyeria, les ciències, l'arquitectura, són les forces transformadores del món. La nostra obligació, la de cada un de nosaltres, és que aquesta transformació vagi de bracet de la responsabilitat ètica, que aquesta transformació sigui per a la millora de les nostres vides, la vida dels nostres conciutadans. Volem canviar el món amb la UPC, volem fer servei a la societat essent receptius de les necessitats canviants que experimenta. Ara i aquí reiterem el nostre compromís. Tinc la confiança que caminant junts acabarem per trobar el bon camí.

Declaro oficialment inaugurat el curs acadèmic 2019-2020. Gràcies.